

B. Το πρακτικό βίωμα

Γέροντος Ιωσήφ

Ο κατεργαζόμενος τη σωτηρία μας Λυτρωτής μετά το βάπτισμα στον Ιορδάνη μας ανάγει αμέσως στη δεύτερη μορφή της πνευματικής διαγωγής. Σημειώνει ο ευαγγελιστής. Ο Κύριός μας « ανήχθη εις την την έρημον υπό του Πνεύματος πειρασθήναι υπό του διαβόλου, και εκεί ενήστευσεν ημέρας τεσσαράκοντα και νύκτας τεσσαράκοντα» (Ματθ. γ', 1-2).

Με την πίστη γνωρίσαμε το θεό, τις σχέσεις μας μαζί του και τους λόγους και τρόπους της προνοίας Του. Στη συνέχεια επόμενο ήταν να ακολουθήσει η πρακτική εφαρμογή του θελήματός του, το οποίο διαγράφεται από τις θείες εντολές Του και το οποίο αποβλέπει στην κάθαρση της φθαρμένης μας φύσεως από τα πάθη και την αταξία που προκάλεσε η διαστροφή που επήλθε μετά την πτώση...

Αυτόν τον τρόπο του πρακτικού βιώματος θέλοντας να μας παραδώσει ο Χριστός μας βγήκε στην έρημο. Ο παλαιός άνθρωπος με τα πάθη του και τις επιθυμίες του, ο νόμος της αμαρτίας, η επικρατούσα στα μέλη μας δύναμη του κακού που από τόσες και τόσες αφορμές έχει παγιωθεί και έγινε έξη, και το γεγονός ότι ο διάβολος είχε πάνω στους αμαρτήσαντες δύναμη και εξουσία, χρειαζόταν θεραπεία και μέθοδο πρακτικής εργασίας, με την οποία και διά της Χάριτος ο άνθρωπος να ελευθερωθεί.

Ο δρόμος της νηστείας

« Και ενήστευσεν ημέρας τεσσαράκοντα και νύκτας τεσσαράκοντα». Γιατί αυτό; «Διά βρώσεως εξήγαγε του Παραδείσου ο εχθρός τον Αδάμ». Γι' αυτό διά της νηστείας αρχίζει ο Λυτρωτής μας την επιστροφή. Από το σημείο στο οποίο συνέβει η πτώση, απ' αυτό αρχίζει τη θεραπεία. Και όχι με τρόπο προστακτικό, όπως θα ήρμοζε στην κυριαρχική Του μεγαλωσύνη, αλλά με τρόπο πρακτικό, εφαρμόζοντας πρώτα ο ίδιος στον εαυτό Του το καταλληλότερο αυτό φάρμακο της σωτηρίας, το δραστικότερο αυτό όπλο στον άορατο πόλεμο «προς τας αρχάς, προς τας εξουσίας, προς τους κοσμοκράτορας του σκότους του αιώνος τούτου» (Εφ.στ'12).

Επειδή λοιπόν η πνευματικότητα της αρχικής μας «κατ' εικόνα και ομοίωσιν Θεού» κατασκευής καταστράφηκε διά της πτώσεως, και τις θεοειδείς θεωρίες αντικατέστησαν οι υλικές αισθήσεις, αιχμαλωτισμένες από τα αίσχιστα πάθη, γι' αυτό όλων αυτών τη θεραπεία αρχίζει ο Κύριός μας με την πρακτική οδό της νηστείας.

Αλλά και άλλος λόγος, μυστικός, κατά τους Πατέρες, υπάρχει πίσω από τον τρόπο αυτό με τον οποίον ο Κύριός μας έκαμε την αρχή. Όπως στην αρχή της δημιουργίας της ανθρωπίνης φύσεως προηγήθηκε η κατασκευή του σώματος και έπειτα η της ψυχής, έτσι και τώρα διδασκόμαστε να προηγούνται τα σωματικά έργα από τα πνευματικά. Η (λόγω αιχμαλωσίας στα πάθη και τις επιθυμίες) προς τα κάτω ροπή των αισθήσεων συναιχμαλωτίζει τον νουν, αμβλύνοντας τη διάκριση του κακού από το καλό· γι' αυτό ο Κύριός μας αρχίζει την θεραπεία των αισθήσεων διά της νηστείας. Η νηστεία, ως απόλυτος όρος της εγκρατείας, περικόπτει την επιθυμία και εξασθενεί τα πάθη, οπότε ελευθερούμενος ο νους επιστρέφει στη φυσική του αρχή της στροφής προς το θεό και γίνεται διακριτικός, ώστε να κρίνει ορθά και τους δικούς του λογισμούς και τους πονηρούς λογισμούς που του υποβάλλει ο εχθρός.

Πρέπει λοιπόν να κατανοήσουμε καλά τη σημασία της νηστείας ως της πιο βασικής από τις πρακτικές αρετές, αφού και ο Χριστός την προβάλλει ως την πρώτη στην πρακτική μας ζωή. Με το όπλο αυτό της νηστείας ανέκτησε θάρρος και δύναμη η ταπεινωμένη μας φύση, και με παρρησία αποκρίνεται στον εχθρό, « ύπαγε οπίσω μου σατανά». Με αυτό το όπλο, το «ουκ επιθυμήσεις» του Δεκαλόγου, εφαρμόζεται χωρίς κόπο. Με τη νηστεία θυμόμαστε την πρώτη εκείνη μέσα στον Παράδεισο εντολή, το «ου φάγεσθε», και γινόμαστε προσεκτικοί στην τήρηση των εντολών του Θεού. Με αυτό το όπλο συνειδητοποίησε ο άνθρωπος την αξία της κυριότητας του και τώρα μπορεί με σθένος να απαντά στις διάφορες προσβολές της αμαρτίας: «πάντα μοι έξεστιν αλλ' ου πάντα συμφέρει» (Α' Κορ. στ' 12). Με αυτό το μέσο φωτίζεται ο νους και είναι σε θέση να διακρίνει τους δόλους και τις προφάσεις του πονηρού. Με το όπλο αυτό γνώρισε ο διάβολος την πρώτη ήττα του και ταπεινώθηκε η έπαρση και η εξουσία του πάνω

στον ταπεινωμένο ως τότε άνθρωπο. Με το όπλο αυτό βλέπουμε σήμερα και τον Κύριό μας να αντιμετωπίζει στην έρημο όλη τη δύναμη της διαβολικής πονηρίας και όλη την ένταση της αμαρτίας· διότι οι τρεις πειρασμοί που αντιμετώπισε εκεί εκπροσωπούν ολόκληρο το πλάτος και το βάθος της παναμαρτίας που περισφίγγει και πνίγει την ανθρώπινη φύση.

Ο Κύριός μας, και τότε στην έρημο, που έθεσε το θεμέλιο της πνευματικής μας ζωής, και στην υπόλοιπη ανάμεσα στους ανθρώπους διαγωγή Του, παρέμεινε το κύριο πρότυπο και ζωντανό παράδειγμα των πρακτικών αρετών, που είναι απαραίτητες για την πνευματική μας αναγέννηση. Νήστευε, προσευχόταν, αγρυπνούσε, ακτημονούσε. Αυτό στη γλώσσα των Πατέρων λέγεται «πρακτική» που γίνεται «επίβασις της θεωρίας»...

Κρατώντας λοιπόν την πίστη καθώς διδαχθήκαμε, και ατενίζοντας συνεχώς στο πρότυπο, «τον της πίστεως αρχηγόν και τελειωτήν Ιησούν» (Εβρ. ιβ΄2) και αφομοιώνοντας τη δική μας ζωή με τον πανάρετο Του βίο, τη χριστοζωή, ας είμαστε βέβαιοι ότι θα χαρίσει και σε μας τις ενέργειες της Χάριτός Του για να νικούμε και να καταργούμε το διάβολο και κάθε πειρασμό, και αυτόν τελικά τον θάνατο...

Μετά το δικό Του παράδειγμα ακολουθούν τα παραδείγματα και οι βίοι των αγίων μας, που αποτελούν επανάληψη του βίου του Χριστού, συνεχιζόμενη Αγία Παράδοση, η οποία καθορίζει και σταθεροποιεί την κατεύθυνσή μας προς τον ένα και απόλυτο σκοπό, τον αγιασμό και τη θέωση.

Ο Άγιος Ιωάννης, ο Βαπτιστής και Πρόδρομος

Η πιο ζωντανή διαπίστωση της αλήθειας των λεγομένων μας είναι και ο σήμερα αναφερόμενος άγιος Ιωάννης ο Βαπτιστής, ο οποίος από τη στιγμή της συλλήψεως του αγιάσθηκε και προορίστηκε για την υψηλή αυτή αποστολή, να υπηρετήσει δηλαδή στη θεία οικονομία του Σωτήρος ημών Ι. Χριστού. Ως θεοχειροτόνητος κήρυκας ο Πρόδρομος και Καθηγητής της μετανοίας, απέδειξε το απαραίτητο των εισαγωγικών πρακτικών αρετών σαν απόλυτο χρέος για τον καθένα και δίδαξε την πίστη, τη δικαιοσύνη, τη συμπάθεια και την αχώριστη από το βίο αγνότητα. Το απαραίτητο αυτών των αγίων αρετών επεσφράγισε δια του μαρτυρικού του

θανάτου· γι' αυτό παραμένει παντοτεινά σαν ο αμετάθετος κήρυκας του «ουκ έξεστιν» για κάθε παραβάτη των ηθικών νόμων και αρχών. Προτίμησε, ο αγνότατος ισάγγελος και των προφητών απάντων ο μείζων, τον αποκεφαλισμό παρά τον συμβιβασμό με την αμαρτία, αποδεικνύοντας το απαράβατο της εγκράτειας και των πρακτικών αρετών σαν βάσεων και βαθμίδων για την άνοδο στην τέλεια εν Χριστώ ζωή.

(Γέροντος Ιωσήφ, Λόγοι Παρακλήσεως σ. 168 και εξ.)